

POP RATNI PROGRAM 51. zagrebačkog salona (2016.) na temu *Izazovi humanizmu*

Popratni program 51. zagrebačkog salona obuhvaća razgovore i izlaganja na temu ***Prevladavanje diskriminacije – izazovi humanizmu***, a bit će organiziran u suradnji s Centrom za ženske studije, Institutom Ruđer Bošković, Institutom za migracije i narodnosti, Institutom za etnologiju i folkloristiku, Filozofskim fakultetom u Zagrebu, Sveučilištem u Zadru i Veleučilištem Vern u Zagrebu. Program će se održati u Klubu HDLU-a 17., 24., i 29. lipnja.

17. lipnja, 18.00-20.00h

Mirko Bilandžić, Odsjek za sociologiju, Filozofski fakultet, Zagreb: ***Terorizam u Europi: izazov za Europsku uniju ili antiteroristička histerija?***

Nikola Biliškov, Institut Ruđer Bošković, Zagreb: Preživljavati usprkos – aktualnost humanizma Ivana Supeka. U povodu zbornika radova *Preživljavati usprkos*, zbornik radova objavljen povodom stote obljetnice rođenja Ivana Supeka, ur. Nikola Biliškov, 2015.

Drago Župarić-Iljić, Institut za migracije i narodnosti, Zagreb: Glavni prijevori i izazovi u drugoj dekadi postojanja sustava azila u Hrvatskoj

24. lipnja, 18:00-20:00h

Milica Tomić, Umjetnički govor: Kako danas glasi ime rata?

29. lipnja, 18.00-21.00h

Mirela Holy, Veleučilište Vern, Zagreb: Planeta Zemlja, 21. stoljeće – okolišna distopija kao stvarnost

Hrvoje Jurić, Odsjek za filozofiju, Filozofski fakultet, Zagreb: Prevladavanje specizma

Duško Petrović, Odsjek za etnologiju i kulturnu antropologiju, Filozofski fakultet, Zagreb: Humanitarne granice ili granice humanitarizma – ekspanzija vidljivih i "nevidljivih" granica na tzv. balkanskoj izbjegličkoj ruti

Jasna Čapo, Institut za etnologiju i folkloristiku, Zagreb: "Mali ljudi puno su pametniji i ljudskiji": reakcije lokalnoga stanovništva na izbjeglički tranzit kroz Hrvatsku u jesen 2015.

Biljana Kašić, Sveučilište u Zadru, Odjel za sociologiju, Zadar i Centar za ženske studije, Zagreb: Radikalna etika odgovornosti: ljudska lica i deportacije

Miranda Levanat-Peričić, Odjel za kroatistiku i slavistiku, Odsjek za hrvatski jezik i književnost, Sveučilište u Zadru: Posthumanizam u suvremenom romanu spekulativne fikcije (ili o kraju čovjeka i povratku na novu ljudskost)

Udruga Prijatelji životinja: aktivistički filmovi za prava, oslobođenje životinja (trajanje 30 minuta, izbor)

SAŽECI IZLAGANJA (prema redoslijedu izlaganja)

MIRKO BILANDŽIĆ

Filozofski fakultet, Zagreb

Terorizam u Europi: izazov za Europsku uniju ili antiteroristička histerija?

Nakon ere terorizma "nove ljevice" 1970-1980-ih teroristički udari posljednjih godina dokazuju da Europa ponovno postaje poprište i meta terora i terorizma. Europa je očito jedna od primarnih meta nasilnih islamista. U okviru racionalne strategije islamizma, u dvodestljetnom sukobu islamizma i Zapada, Europa je izložena "domaćem terorizmu": terorističkim djelovanjima vlastitih državljana radikaliziranih u okvirima globaliziranog islamizma. Terorizam je uvijek izazov temeljnim obilježjima i funkcijama države i udar je na poredak. Stoga je logično očekivati, a što se već i događa, oštar odgovor država, te poduzimanje državnih akcija i iznad razine racionalnog i dostatnog odgovora na ugrožavanje. Prema američkom ili francuskom uzoru to može uključivati i uvođenje "stanja iznimke/izuzetka" ili izvanrednog stanja, ali svakako jačanje sigurnosnih mjera što će posljedično utjecati na ograničenje ili suspenziju građanskih prava i sloboda. No, to je cijena koja se plaća za eliminaciju najveće neslobode: straha od terora i terorizma. U ime zadovoljenja sigurnosti kao temeljne socijalne potrebe, pojedinci i društva spremni su odreći se dijela slobode. Novonastala situacija izazov je i za EU. Europa je do sada na terorističke akte reagirala reaktivno. Primjerice, nakon udara na SAD 2001. godine donesena je Strategija sigurnosti EU 2003., nakon madridskog udara ustanovljena je pozicija protuterorističkog koordinatora EU, 2005. je donesena Protuteroristička strategija, 2010. Strategija unutarnje sigurnosti, nakon masakra u Parizu početkom 2015. ustanovljena je pozicija "atašea za sigurnost" unutar EU delegacija. Unatoč brojnim institucionalnim instrumentima koji su na raspolaganju EU očito je da EU ima ozbiljne praktične deficite i bitno ograničene sposobnosti u nizu područja, posebno području zajedničke vanjske i sigurnosne politike, ali i unutarnje sigurnosti. To je jedna dimenzija nedostataka i u protuterorističkom kompleksu. Druga je dimenzija što države članice protuteroristički kompleks shvaćaju kao osjetljivo područje nacionalnog suvereniteta i nacionalne sigurnosti zbog čega autonomno djeluju u tom području. To im omogućuje i Lisabonski sporazum koji je nacionalnu sigurnost ostavio u nadležnosti država-članica. Očito je da EU mora preispitati postojeće okvire djelovanja i pristupe. Nema sigurnosti EU bez sigurnosti svake države-članice. Naučene negativne lekcije dokazuju da će države-članice morati razmisliti o odricanju dijela suvereniteta i u najosjetljivijim područjima državnog protuterorističkog djelovanja.

NIKOLA BILIŠKOV

Institut Ruđer Bošković, Zagreb

Preživljavati usprkos – aktualnost humanizma Ivana Supeka

Jedan od svojih posljednjih intervjuva Ivan Supek zaključio je riječima: "*Mi smo sanjali jedan bolji, pravedniji svijet, društvo utemeljeno na načelima humanizma. Pokušali smo to ostvariti, ali nismo uspjeli. Zato je čitav moj život, više ili manje, jedan promašaj. Ali vi mladi, ako ste sve te ideje prihvatili, morate ih provesti. Mi smo izgubili rat.*" Na prvi pogled pesimističan, ovaj zaključak tog velikog znanstvenika, filozofa i književnika, a prije svega humaniste i borca za mir, čovjeka čiji je život jedna kontinuirana humanistička borba za očuvanje dostojanstva čovjeka, čitamo prvenstveno kao poziv na daljnje djelovanje. Poziv je to na nastavak neprekidne borbe protiv fundamentalnog protuslovlja inherentnog čovjeku, a koje je sadržano u opasnosti potpunog uništenja s jedne strane te kreativnosti kojom isti taj čovjek stvara

predivna djela na svim poljima svoga djelovanja. Uzrok je tomu kronično pomanjkanje odgovornosti prema rezultatima vlastitog rada. Neodgovornost koja prožima sva, po sebi plemenita, polja ljudskog djelovanja danas je utjelovljena, kako to i Supek dijagnosticira, u kapitalističkom fundamentalizmu, koji teži iz središnje pozicije istisnuti Čovjeka te mu pretpostaviti tržište i profit. Danas prevladavajuća tržišno-korporativna logika mora biti zamijenjena logikom humanizma – to je apsolutni imperativ, koliko god on bio utopijski. Put prema tomu je put odgovornosti prema vlastitom radu, na svim poljima supekovskog trinitasa filozofije, znanosti i umjetnosti. Naime, humanizam je u samoj svojoj srži utopistički svjetonazor kojemu je asimptotski cilj čovjek, drugim riječima očovječenje čovječanstva ili, promatrajući ga kroz Badiouovu prizmu, subjektivizacija kroz stvaranje nadindividualnog subjekta. Izgradnju kulture, koju shvaćamo kao cjelinu, u tom se smislu treba shvatiti kao badiouovsko čovjekovo nadvladavanje životinje u sebi, kao čovjekovu težnju otrgnuću od vlastitog životinjskog supstrata. Ta je transcendencija ostvariva isključivo kroz jedinstveno ljudsko djelovanje, dakle izgradnjom, širenjem i njegovanjem kulture. U tom je smislu zanimljivo dovesti u korespondenciju Badiouovu etiku te Camusovog Sizifa sa Supekovim uvidima, utemeljenima na filozofiji proizašloj iz samog izvora suvremene prirodne znanosti, naime iz Heisenbergovih relacija neodređenosti u temelju kvantne mehanike. Opstajati, to znači stvarati, kreativnim djelovanjem graditi Čovjeka, bez obzira na sve stalno prisutne nedaće. Utopijski je to cilj koji nikad neće biti postignut, ali sam put prema njemu, kako Camus u mitu o Sizifu obrazlaže, čovjeka čini – sretnim.

DRAGO ŽUPARIĆ-ILJIĆ

Institut za migracije i narodnosti, Zagreb

Glavni prijevori i izazovi u drugoj dekadi postojanja sustava azila u Hrvatskoj

Hrvatski se sustav azila, tj. sustav pružanja međunarodne zaštite izbjeglicama u Hrvatskoj počeo uspostavljati od 2003. godine, nakon preuzetih obveza usklađivanja zakonodavnog i institucionalnog okvira zajedničkoj stečevini Europske unije (*acquis communautaire*) u procesu stabilizacije i pridruživanja. Kao takav on je patio od prvotnih boljki složenog i relativno dugotrajnog transponiranja EU zakonodavstva, ali još više od određenih nedostataka u provedbi nekih od glavnih i temeljnih regulativa na kojima počiva Zajednički europski sustav azila, u smislu prihvata, procedure i odobrenja izbjegličkog statusa za one tražitelje zaštite koji su u većini ipak tranzitirali kroz Hrvatsku. Ne posve odlučna politička volja i umnogome nepoticajna i nepodržavajuća društvena klima tako je sustav izbjegličke zaštite i ostavila napola izgrađenim i nedovoljno kvalitetnim, čime se i u drugoj dekadi primjene tog sustava nastavljaju određene boljke te javljaju mnogi prijevori oko njegove daljnje implementacije i posebice integracijskih praksi prihvata, obrazovanja, zapošljavanja, zdravstvene i psihosocijalne skrbi, te općeg stvaranja društva dobrodošlice i inkluzije za strance. Današnji su izazovi brojniji i kompleksniji utoliko što svjedočimo novim momentima vezanim uz dolazak i tranzit masovnog broja izbjeglica preko teritorija RH, te uz buduća najavljena vraćanja, premještanja i preseljenja izbjeglica od kojih će neki neminovno završiti u Hrvatskoj kao teritoriju na kojem će više ili manje voljno trebati izgraditi novi život. Stoga se izbjeglička politika nužno veže za onu migracijsku, kao i onu integracijsku, ekonomsku, demografsku i kulturnu. U ovom izlaganju sagledat ćemo suvremene prijevore i izazove u zakonodavnom i institucionalnom okviru azila u Hrvatskoj uz nužne refleksije na aktualne procese u europskom okviru sustava izbjegličke zaštite.

MILICA TOMIĆ

Umjetnički govor: Kako danas glasi ime rata?

Čini se da je tijekom posljednjeg desetljeća pojam "rat" poprimio novo značenje. Ta nova vrsta rata uvela je ideološke i zločinačke mehanizme kojima su određene etničke skupine, religijske zajednice i čitave države stavljene van zakona. Istovremeno je došlo do općeg nedostatka razlikovanja rata od mira. U svjetlu toga, iznosim argument da iskustvo rata dolazi kao jedno od najvrijednijih globalnih vrijednosti.

Predavanje je vezano i uz umjetničnu izložbu **O Labudoviću: Kino, škola i rat za neovisnost, instalacija**, koja se otvara 23. lipnja u 20 sati u Galeriji 90-60-90 / Pogon Jedinstvo. Izložba ostaje otvorena od 23. do 28. lipnja / 16.00-21.00h.

MIRELA HOLY

Veleučilište Vern, Zagreb

Planeta Zemlja, 21. stoljeće – okolišna distopija kao stvarnost

U današnjoj pop kulturi popularne su ekranizirane distopije, one postaju *blockbusteri* poput ciklusa o *Mad Maxu*, *Matrixa*, *Specijalnog izvještaja*, *Brazila*, *Različite*, *Igra gladi*, *Djece čovječanstva* i sl. Distopija je vizija društva koje je suprotnost utopiji kao idealnom društvu, obično u nekoj pretpostavljenoj sumornoj budućnosti koja varira i gradira okolišne, političke, vjerske, tehnološke i društvene probleme, ili najčešće kombinira te probleme. Distopijska društva pretpostavljaju da će društva budućnosti biti onečišćenog i degradiranog okoliša i biološke raznolikosti; s velikim jazom između ekstremno male bogate manjine i ekstremno velike siromašne većine, sa superiornom tehnologijom dostupnom najbogatijima i s primitivnim načinom života musave, degenerirane većine, da će biti društva s ekstremnom političkom represijom i totalitarizmom koji se snažno oslanja i na vjersku isključivost. U današnje vrijeme dobre prodajne rezultate ne postižu samo ekranizirane distopije, već i popularno znanstvena djela poput knjige Elizabeth Kolbert *Šesto izumiranje – sudbina vrsta u čovjekovim rukama*. Razlog tome jest to što nam se distopijska stvarnost približila, ona više nije fantazija mizantropski raspoloženih SF autora. Elizabeth Kolbert piše o izumiranju cijelih galerija različitih vrsta, a posljednja vrsta kojoj predviđa izumiranje je *Homo sapiens*. To nije stvar budućnosti, to je stvar sadašnjosti koje većina ljudske populacije uljulka u svakodnevne probleme nije uopće svjesna, ili ako jest primjenjuje taktiku ignoriranja, ili još gore – metodu nakon mene potop. Distopijske promjene ne događaju se samo u prirodnom okolišu već i u društvenom okolišu, paralelno s trendom globalizacije. Ljudska vrsta zaboravlja da je samo jedna od vrsta na planeti i kao takva dio eko sustava i njegove krhke ravnoteže. Planeta će se vratiti u ravnotežu, samo je pitanje hoće li čovjek nakon te promjene i dalje biti dio eko sustava ili će biti samo još jedna izumrla vrsta.

HRVOJE JURIĆ

Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu / Znanstveni centar izvrsnosti za integrativnu bioetiku

Prevladavanje specizma

Izrazom *specizam* (engleski: *speciesism*; hrvatski također: *speciesizam*, *specijeizam*, *vršizam*; od latinske riječi *species* = *vrsta*) označava se – prema Peteru Singeru, koji je popularizirao izvornu kovanicu Richarda Rydera – "predrasuda ili stav ili pristranost u korist interesa članova nečije vlastite vrste, a protiv interesa članova drugih vrsta". I kod Rydera i kod Singera i kod većine drugih autora i autorica koji koriste tu riječ, *specizam* je sinonim za antropocentrizam i tiče se prvenstveno diskriminacije ne-ljudskih životinja od strane čovjeka te njezinih posljedica. U tom smislu, čitava povijest ljudskoga odnosa prema ne-ljudskim životinjama može se smatrati specističkom jer specizam duboko prožima sve sastavnice ljudske kulture i vjerojatno je posljednja brana koja će biti srušena u anti-diskriminacijskom "napretku u svijesti slobode".

Ovo je izlaganje posvećeno razmatranju teorijskih uporišta i praktičkih izgleda za prevladavanje specizma. Pritom će, u prvom redu, biti riječi o filozofijsko-teologijskim i kulturno-povijesnim osnovama specizma, zatim o recentnim specističkim praksama, s naglaskom na industriji iskorištavanja, mučenja i ubijanja ne-ljudskih životinja, a naposljetku i o teorijskim prijedlozima na koje se možemo osloniti projicirajući jedan svijet bez diskriminacije, gdje se ističu imena suvremenih anti-specističkih/anti-antropocentričkih, tj. biocentričkih/ekocentričkih mislilaca poput Petera Singera, Toma Regana, Garyja Francionea i Joan Dunayer, s jedne strane, te Alberta Schweitzera, Fritza Jahra, Hansa Jonasa i Arnea Naessa, s druge strane.

DUŠKO PETROVIĆ

Odsjek za etnologiju i kulturnu antropologiju Filozofskog fakulteta u Zagrebu
Humanitarne granice ili granice humanitarizma – ekspanzija vidljivih i "nevidljivih" granica na tzv. balkanskoj izbjegličkoj ruti

Iako je izgradnja žičane ograde na granici najvidljiviji izraz zaštite državnog teritorija od neželjenih ulazaka izbjegličkih grupa, uspostavljanje tranzitnih centara i kampova na tzv. balkanskoj izbjegličkoj ruti značajno je doprinijela kontroli granica, ali na jednoj drugoj – manje vidljivoj razini. Naime, izgradnja tranzitnih centara i kampova u sklopu kojih se prakticiraju posebne upravljačke tehnike za administriranje i bolji tok ljudi od jedne granice do druge stvorila je tzv. humanitarni koridor ili humanitarni prostor s posebnim statusom onkraj uobičajenih društvenih i zakonskih okvira.

Nekoliko je bitnih značajki tog prostora: 1. on siječe granice i teritorije suverenih država, 2. u njemu se prakticiraju posebni sustavi pravila, upravljanja, nadzora i pojačane kontrole, 3. to je prostor u kojemu su djelomično i privremeno suspendirana prava (humanitarno izuzeće) ljudi koji su se zatekli u tom prostoru, točnije, za većinu ljudi pravni status je nejasan.

Važno je napomenuti da je taj "prostor" nadzora širok i dug koliko je i samo kretanje izbjegličkih i migrantskih grupa. On je istovremeno homogen i heterogen jer je vezan za fizički prostor centara, no, proteže se gdje god se kreću ljudi – na vlak, autobus, granice s drugim državama, a preko mrežnih sustava i Eurodac-a, na besprostorni "prostor" mreže graničnih i prekograničnih kontrola i nadzora kriminalnih mreža i prostora "ilegalnosti" koji se protežu od granica Turske, Grčke, Srbije, Mađarske, Hrvatske, Slovenije do Austrije i Njemačke.

Uspostavom sigurnosnog humanitarnog prostora došlo je do zabrinjavajuće ekspanzije granica, pripadajuće suspenzije prava i normalizacije nasilja. Humanitarne sigurnosne prakse pokazuju tendenciju eksternalizacije i internalizacije graničnih kontrola pri kojoj dolazi do uskraćivanja prava i manje vidljive normalizacije izvanrednog stanja u unutrašnjosti političkih zajednica.

Tijekom izlaganja opisat ću tu novu logiku graničnih kontrola, smještajući ih u širi društveni i politički kontekst.

JASNA ČAPO

Institut za etnologiju i folkloristiku, Zagreb

"Mali ljudi puno su pametniji i ljudskiji": reakcije lokalnoga stanovništva na izbjeglički tranzit kroz Hrvatsku u jesen 2015.

U izlaganju se analiziraju neki aspekti izbjegličkog tranzita kroz Hrvatsku u jesen 2015. godine. Analiziraju se načini upravljanja izbjegličkim tranzitom od strane države, kao i reakcije lokalnoga stanovništva na zbivanja. Etnografska perspektiva nudi kompleksno viđenje odgovora na događaje, upućujući, s jedne strane, na paradokse u upravljanju migracijom i, s druge, na diversificirane reakcije građana. Pokazuje se da je kontradiktornost sadržana u neksusu sigurnosnih i humanitarnih zahtjeva upravljanja migracijskim procesom stalno prisutna, a ponajviše dolazi do izražaja zbog međudržavne nesuradnje te jasnoga stava i zajedničke politike EU. Time je EU pridonijela produbljivanju humanitarne migracijske krize, ali i izložila vlastitu duboku krizu vrijednosti. Građa o reakcijama građana, prikupljena prilikom boravka u Tovarniku i Opatovcu (Lovasu) u jesen 2015., pokazuje se korisnom za propitivanje raširenog mišljenja o negativnim stavovima hrvatskih građana prema izbjeglicama i općenito strancima. Umjesto ksenofobije, lokalno je stanovništvo reagiralo mješavinom empatije, simpatije i humora.

BILJANA KAŠIĆ

Sveučilište u Zadru, Odjel za sociologiju, Zadar i Centar za ženske studije, Zagreb

Radikalna etika odgovornosti: ljudska lica i deportacije

Polazeći od postavke suvremenoga francuskoga teoretičara Didiera Bigoa da "ilegalni Drugi" za političke moćnike danas predstavljaju tek "ništavnu", odnosno "zazornu klasu" globalne migracije, ispranu od ljudskosti i na koju se univerzalna ljudskost ne odnosi, ovo izlaganje ima nakanu propitati dalekosežnost njezinih implikacija, političkih i etičkih.

Stoga artikulacija problema "ilegalnih Drugih" u formatu ljudskosti kao neprijeporne premise u pristupu suvremenim migrantskim procesima čini se ključnim zaokretom u postavljanju pitanja kako iz razloga da se novi kriteriji (dekonstrukcija dehumanizacije, npr.) uvedu u teorijsku raspravu tako i da se razobličie različiti modeli biomoći koji se spram migranata/kinja koriste, uključujući nadzor i razvlašćivanje, ispitivanje i izgon.

Iako prevladavajući hegemonijski diskurs, uz spektakularizaciju "pomične" empatije, probleme izbjeglica i suvremene migracije smješta u paradigme prijetnje sigurnosti i/ili humanitarne krize, popraćene rasijalizacijom i hijerarhizacijom različitih "nepoćudnih", problem o kojemu je riječ uvijek je temeljno politički, postavljajući ključna pitanja o prirodi granice i graničnosti, o odnosu sebe i drugog, o etičkim i političkim praksama u postupanjima i pristupu ljudskosti.

Na tragu zagovaratelja i promicatelja kritičke humane geografije (Mezzadra, Samaddar, Walters, Balibar i dr.) tijekom posljednjeg desetljeća, a napose analitičara deportacijskih režima i mobilnosti (Peutz, de Genova, Andrijašević, Nyers), ovo izlaganje usredotočit će se na tri osnovna tematska čvorišta: razdjelnicu između građanina/ke i "nepoželjnog Drugog" u kontekstu vladajućih formi političke suverenosti, odnos između slobode kretanja i (ne)mogućnosti ljudskih izbora, te učinke biopolitike na promjenu paradigme ljudskosti (koncept "društvene smrti", npr.) u okviru sveprisutnih globalnih deportacijskih sustava. U tom smjeru otvaraju se brojna pitanja poput onoga dokle seže suverenost migranta ili migrantkinje ili je li ljudsko biće uopće može biti "ilegalno" ili zadobiti status ilegalnosti. Brendiranje ljudske mobilnosti kao "ilegalne", kako smatra Nicholas de Genova, dio je šire

strategije niza suvremenih država koje žele regulirati slobodu kretanja kako bi njome upravljale, ili kako bi ista služila slobodi kretanja kapitala, njegovim profitima i užiticima. Sustavi deportacije različitim mehanizmima upravljaju životima migranata/kinja, regulirajući njihova tijela i njihove tijekove, kako bi s jedne strane zadovoljili kapitalističke projekte, a s druge, putem isključivanja Drugih, poglavito u graničnim zonama i prostorima deterritorijalizacije, performirali suverenost država.

MIRANDA LEVANAT-PERIČIĆ

Odjel za kroatistiku i slavistiku, Odsjek za hrvatski jezik i književnost, Sveučilište u Zadru

Posthumanizam u suvremenom romanu spekulativne fikcije (ili o kraju čovjeka i povratku na novu ljudskost)

Iako se posthumanizam, bez obzira na prefiks, ne temelji toliko na pretpostavci o kraju humanizma koliko na drukčijem shvaćanju humanizma, ipak je ideja o mogućnosti kraja čovjeka u temelju refleksije posthumanističkog endizma. U određenoj mjeri endizam se doimlje kao ciklička refleksivna pojava određenog *Zeitgeista* koji bi se mogao uklopiti u Derridaovu "ukletologiju" kao neumrli narativ koji se uvijek vraća, no čini se da je posljednji *fin de siècle* više nego ikada prije prošao u duhu otkrića antropocena, odnosno uvjerenja da živimo u doba u kojemu čovjek autodestruktivnim utjecajem na okoliš dovodi u pitanje ne samo opstanak ljudske vrste nego i opstanak života na zemlji. Ta je svijest snažan impuls razvoju futurističko-hipotetičnih narativa koji apokaliptičnu nultu točku prepoznaju u ekološkoj katastrofi, intervencijama u ljudskom genomu ili ubrzanoj digitalizaciji koja dovodi u pitanje kontrolu nad našim životima. Mnogi su aspekti suvremene stvarnosti komplementarni temama koje razvijaju književni tekstovi spekulativne fikcije, osobito distopijski romani. To s jedne strane fikciju s polja fantastike približava zbilji, ali s druge strane kompromitira zbilju u kojoj se ostvaruju mračne prognoze *Vrlog novog svijeta*. Prateći primjerima suvremenu književnu produkciju koja otvara cijeli niz aktualnih biopolitičkih i bioetičkih pitanja, predavanje će pokušati odgovoriti na pitanja kako se u fikciji rješava problem povratka na izgubljenu ljudskost, kako se tretira neljudsko te imamo li pravo spekulativnu fikciju smatrati neozbiljnom refleksijom o zbilji dok se zbilja odvija prema zakonima fikcije, ponegdje čak i ne kasneći s ozbiljenjem spekulativnog programa.

Voditeljice: Suzana Marjanić i Marijana Stanić, kustosice ovogodišnjega Zagrebačkog salona